

RAPORT
z wykonania
Programu Ochrony Środowiska
Gminy Miejskiej Człuchów

GMINA MIEJSKA CZŁUCHÓW

6 września 2019

1. WSTĘP

1.1. Podstawa prawna

Na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, gmina ma obowiązek sporządzenia gminnego Programu ochrony środowiska. Program ochrony środowiska dla Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2015-2018 z perspektywą do roku 2022 został przyjęty Uchwałą Nr LII.366.2014 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 12 listopada 2014 r. *w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2015-2018 z perspektywą do roku 2022.*

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się radzie gminy. Przepisy prawa nie określają wymagań dotyczących formy i struktury sprawozdania. Wobec powyższego, zdecydowano przedstawić podstawowe informacje mające wpływ na wykonanie celów zawartych w Programie ochrony środowiska Gminy Miejskiej Człuchów.

1.2. Okres, jaki obejmuje Raport

Raport z realizacji Programu obejmuje okres dwóch lat kalendarzowych – od 01.01.2017 r. do 31.12.2018 r., według stanu na dzień 31.12.2018 r.

1.3. Źródła danych

Informacje zostały pozyskane z następujących źródeł:

1. Urząd Miejski w Człuchowie,
2. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie,
3. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Gdańsku Rejon w Człuchowie,
4. Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o., Oddział Zakład Gazowniczy w Koszalinie,
5. Gminny Program Ochrony Środowiska na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022 dla Gminy Miejskiej Człuchów.
6. Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2017 roku.

2. Raport dotyczący ochrony zasobów naturalnych gminy.

2.1. Formy ochrony przyrody

W latach 2017 – 2018 na terenie Gminy nie zmieniła się ilość ustanowionych form ochrony przyrody w stosunku do liczby zawartej w Programie.

Gmina Miejska Człuchów położona jest na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu pn. „Zespół Jezior Człuchowskich”, utworzonym w 1981 r. w ramach ustanowienia przez Wojewódzką Radę Narodową Parku Krajobrazowego „Dolina Słupii”. Marszałek Województwa prowadził w 2018 r. działania zmierzające do korekty granic obszaru chronionego krajobrazu.

Ponadto, na terenie miasta od 2000 r. znajduje się użytek ekologiczny pn. „Mokradła nad Jeziorem Łazienkowskim” oraz 33 pomniki przyrody: są to drzewa o rozmiarach minimum 300 cm obwodu mierzonego na wysokości 130 cm. 32 drzewa znajdują się na terenie Parku miejskiego – Lasek Luizy oraz pomnik stanowiący grupę drzew o ciekawym kształcie, który znajduje się przy brzegu Jeziora Miejskiego (Łazienkowskiego).

W latach 2017 - 2018 nie nastąpiły żadne zmiany w zakresie granic form ochrony przyrody, nie odnotowano również pogorszenia się jakości chronionych obiektów.

2.2. Turystyka

Gmina Miejska Człuchów ma duże możliwości turystyczne. Na terenie miasta istnieje kilka ciekawych obiektów historycznych oraz o wartości kulturowej. Atrakcyjność turystyczna powinna być wykorzystywana z maksymalnym poszanowaniem środowiska przyrodniczego. Rozwój infrastruktury turystycznej w badanych latach nie wpłynął w negatywny sposób na zasoby naturalne gminy.

3. Działania systemowe – stopień realizacji

3.1. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Analiza zużycia wody:

a) łącznie w gospodarstwach domowych na terenie Gminy:

Rok bazowy 2012 – 457 403 m³/rok

Rok bazowy 2016 – 398 200 m³/rok,

Rok 2017 – 389 406 m³/rok

Rok 2018 – 412 064 m³/rok

b) Zmiany zużycia wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca:

Rok bazowy 2007 – 33,1 m³/rok

Rok bazowy 2011 – 32,1 m³/rok

Rok 2016 – 29,42 m³/rok.

Rok 2017 – 29,28 m³/rok

Rok 2018 – 31,05 m³/rok

W stosunku do roku 2007 zużycie wody do 2017 roku malało. W 2018 roku w stosunku do okresu 2016-2017 zużycie wody wzrosło. Do zwiększenia zużycia przyczyniły się wysokie temperatury powietrza i znaczne niedobory opadów atmosferycznych (m.in. podlewanie przydomowych ogrodów).

3.2. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

3.2.1. Jakość powietrza

Według raportu o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2017 r. Strefę pomorską, do której należy miasto Człuchów, zakwalifikowano do klasy „C” ze względu na przekroczenia dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Zagrożone pozostają poziomy celu długoterminowego dla zanieczyszczenia ozonem. Przekroczenia stężeń dopuszczalnych występujące na badanych obszarach były związane przede wszystkim z niską emisją.

3.2.2. Jakość gleb

Bez zmian w stosunku do roku bazowego.

3.2.3. Jakość wód

Bez zmian w stosunku do roku bazowego.

3.2.4. Gospodarka odpadami

Uchwałą Rady Miejskiej przyjęto system gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy obowiązujący od dnia 1 lipca 2013 r. Obowiązuje podział w zależności od rodzaju nieruchomości: zamieszkałe i niezamieszkałe oraz mieszane.

Ilości ograniczenia masy odpadów

	2018	2017	2016	2015	2014
Ograniczenie biodegradowalnych	15%	15,9%	0 %	25%	27,4%
Ilość wysegregowanych odpadów (papier, szkło, plastik)	31%	31,1%	37,9 %	39%	32%
Ilość odzyskanych budowlane	28%	64,5%	146,3%	76,5%	98,8%
Odpady niesegregowane	3919,29 Mg	3808,42 Mg	3684,23 MG	3461,8 MG	3290,2 MG

- Rośnie ogólna masa odpadów co widać po wzrastającej ilości odpadów niesegregowanych,

- W 2017 i 2018 r. ograniczono ilość odpadów biodegradowalnych o 11,5% -12,4%, które składowano na składowisku w stosunku do roku bazowego 2014. Natomiast w stosunku do roku 2016 nastąpił wzrost o 15%-15,9%. Wynika to ze zmiany rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11.09.2012 w sprawie mechaniczno – biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych. Odpady ulegające biodegradacji poddane procesom stabilizacji biologicznej nie spełniały wymagań określonych w wymienionym rozporządzeniu.

- Znacznie zmniejszył się odzysk materiałów budowlanych w stosunku do ubiegłych lat. Wysoka ilość w 2016 r. spowodowana była tym, że część odzysku pochodziła z odpadów zmagazynowanych w latach poprzednich.

- Zmniejszyła się również ilość odpadów wysegregowanych w stosunku do roku bazowego 2014 r.

Zostały spełnione wymagania ustawowe nałożone na Gminę.

Utylizacja azbestu na terenie Gminy Miejskiej Człuchów:

a) Ilość zutilizowanego azbestu w roku 2017 – 15,08 Mg,

b) Ilość zutilizowanego azbestu w roku 2018 - 2,50 Mg,

c) Łączna ilość zutilizowanego azbestu od początku prowadzenia ewidencji, czyli od roku 2010 (zinwentaryzowane – jednostka miary kg)

			unieszkodliwione			pozostałe do unieszkodliwienia		
razem	os.fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne
324 381	122 200	202 181	68 570	59 710	8 860	255 811	62 490	193 321

4. Realizacja celów i kierunków działań przyjętych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Człuchów

4.1.1. Gospodarka wodna

W analizowanych latach (2017-2018) w ramach istniejącej sieci wodociągowej, zaopatrzenie gminy w wodę stało na dobrym poziomie. Parametry jakościowe wody określa się jako dobre. Ścieki wpływające do kanalizacji sanitarnej znajdującej się w Gminie kierowane są do zmodernizowanej Miejskiej oczyszczalni ścieków przy ul. Kamiennej w Człuchowie.

Osiąganie coraz wyższego poziomu czystości wód powierzchniowych jest uwarunkowane systematycznymi działaniami na szeregu płaszczyznach, w tym m.in.:

- właściwym odprowadzaniem wód opadowych,
- dążeniem do trwałego stanu 100% skanalizowania aglomeracji na terenie gminy,
- poprawą szczelności zbiorników przydomowych (szamb),
- wdrażaniem właściwych nawyków wśród mieszkańców, zmierzających do optymalnego korzystania z zasobów wodnych gminy.

W związku z powyższym, prowadzona jest m.in. gminna ewidencja zbiorników bezodpływowych (szamb) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Ewidencja ta jest aktualizowana, w celu dokonywania systematycznej kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości na terenie miasta.

W ramach poprawy działania systemów melioracji na terenie miasta dokonano odchwaszczenia i odmulenia rowów melioracyjnych: w 2017 r. przy ul. Wiosennej, a w 2018 r. przy ul. Koszalińskiej i ul. Jerzego z Dąbrowy.

4.1.2. Budowa sieci wodociągowej w latach 2015-2016

Długość nowo wybudowanej sieci wodociągowej:

2017 r. – 1356 metrów,

2018 r. – 998 metrów, a przebudowano 216 metrów.

4.1.3. Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta, a także modernizacja oczyszczalni ścieków.

Długość nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej:

2017 r. – 840 metrów, 2018 r. – 285 metrów.

Dnia 10 sierpnia 2016 r. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. zawarło umowę o dofinansowanie projektu pn. „Modernizacja i rozbudowa Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Człuchowie” w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Realizacja modernizacji rozpoczęła się w 2017 roku.

Zakres prac na oczyszczalni ścieków obejmował:

- przebudowę części biologicznej, w tym: modernizację zbiornika uśredniającego ścieków surowych, budowę nowych rurociągów do reaktorów SBR, modernizację reaktorów SBR i zagęszczacza grawitacyjnego, budowę zbiornika retencyjnego ścieków oczyszczonych, komór stabilizacji tlenowej oraz obiektu mikrosita,
- przebudowę części mechanicznej wraz z punktem odbioru ścieków dowożonych i budową punktu przyjmowania odpadów z zatorów kanalizacyjnych,
- hermetyzację obiektów emitujących zapachy złowonne,
- system automatyki,
- modernizację obiektów do odwadniania osadów wraz z budową magazynu osadu,
- sieci międzyobiektove i ciągi komunikacyjne,
- dodatkowe urządzenia i obiekty konieczne do zapewnienia prawidłowej eksploatacji, m.in.: pompy ciepła wraz z instalacją ogrzewania obiektów, sampler do poboru prób ścieków surowych i oczyszczonych, waga najazdowa, monitoring, ładowarka samojezdna teleskopowa, wyposażenie laboratorium.

Cele i korzyści projektu:

- dotrzymanie aktualnych parametrów ścieków oczyszczonych jak i przyjęcie ścieków o zwiększonym ładunku zanieczyszczeń,
- zwiększenie niezawodności procesu oczyszczania w sytuacji: nawałnych deszczy, topnienia śniegu, remontu bądź awarii jednego z reaktorów SBR,
- ograniczenie emisji gazów, udział energii odnawialnej w zużyciu energii ogółem, wzrost efektywności energetycznej.

4.2.1. Gospodarka odpadami

Zadanie: Rekultywacja składowisk odpadów. Wdrażanie systemu selekcji odpadów.

Rekultywacja składowisk odpadów w Dębnicy i Kiełpinie – nadal trwa monitoring.

4.3.1. Poprawa jakości środowiska (powietrze, hałas)

a) Likwidowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi, bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła

Na początku 2017 r. Gmina rozpoczęła przygotowania do wzięcia udziału w konkursie „Czyste Powietrze Pomorza”. Dnia 12 lipca wpłynęła decyzja w sprawie rozstrzygnięcia konkursu. Uzyskano dofinansowanie w wysokości 25% kosztów kwalifikowanych zadania, a 5% dodatkowo przeznaczonych będzie z budżetu gminy. Wnioski złożyło 18 mieszkańców, z czego w 2017 roku zrealizowano 13 umów, a na początku 2018 r. zrealizowano 4 umowy.

Długość przyłączy gazowych w mieście Człuchów wynosiła:

Rok 2017 – 8190 m (ilość - 605)

Rok 2018 – 8244 m (ilość – 615)

Długość sieci ciepłowniczej wynosiła:

- na koniec 2017 r - 9.173,5 mb

- na koniec 2018 r - 9.272 mb

Podłączone nieruchomości w latach 2017 i 2018:

a/ 2017

- ZGK przy Urzędzie Gminy - ul. Szczecińska 17

- Modern Group os. Sikorskiego 14

- ul. Kwiatowa 1

- Centrum optyczno-okulistyczne "Gollus" ul. Żółkiewskiego 20

- ul. Garbarska 3

- "RADPOL" S.A. ul. Batorego 14,

- Auto Usługi ul. Szczecińska 44,

- Wspólnota Mieszkaniowa ul. Szczecińska 19

b/ 2018

- ul. Królewska 2/33A

- ul. Królewska 14/6

- Arka Bud ul. Traugutta 11

- G Flowers os. Witosa 1281/3

- MiniMarket ul. Królewska 8A

- ul. Królewska 8B

- ul. Dąbrowskiego 1/3

- ul. Długosza 33

- Wspólnota Mieszkaniowa Królewska 21

b) Zmniejszenie zużycia paliw i emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego

- w 2017 r. została wykonana termomodernizacja budynku Gimnazjum (pompa ciepła, częściowa wymiana okien);

- w 2018 roku zostało wybudowanych 9691 m² ścieżek rowerowych;

- ponadto jako działanie wpływające na ograniczenie zapylenia prowadzone były prace polegające na utrzymaniu czystości i porządku w mieście. Zalegające drobne frakcje piasku znacząco przyczyniają się do pogorszenia jakości powietrza. Z tego względu prowadzone były prace porządkowe metodą mokrą tj. przy użyciu sprzętu polewającego nawierzchnie utwardzone w trakcie oczyszczania.

c) Poprawa nawierzchni dróg; budowa i modernizacja dróg i infrastruktury drogowej.

Dokonano modernizacji dróg:

a) w 2017 roku 11 965,14 m²,

- objęte ulice: Chojnicka, Jana Nowaka-Jeziorańskiego, Jerzego z Dąbrowy, Kamienna, Kościńskiego, Wiosenna, os. Młodych.

b) w 2018 roku 13 178,15 m²,

- objęte ulice: Berenta, Dworcowa, Kraszewskiego, Grodzisko, Koszalińska, Wiosenna, Potockiego, Sobieskiego, Traugutta, Wiśniowa, Chrobrego, Kosynierów, Zatorze, Jacka i Agatki, Rataja.

4.4.1. Racjonalizacja użytkowania surowców

a) Zabezpieczenie hydrantów przed niekontrolowanym poborem wody:

Hydranty na terenie miasta Człuchowa w większości są w zabudowie podziemnej. Na nowo budowanych sieciach wodociągowych stosuje się hydranty nadziemne. W przypadku stwierdzenia nieszczelności hydrantu podziemnego ze względu na zły stan techniczny zostaje on zastąpiony nowym, nadziemnym.

b) Remont oświetlenia dróg i ulic:

- brak,

c) Wymiana oświetlenia dróg i ulic na energooszczędne:

W 2017 r. Gmina Miejska Człuchów uzyskała dofinansowanie na realizację zadania pn. „Modernizacja oświetlenia zewnętrznego na energooszczędne w ciągach komunikacyjnych i ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych w Gminie Miejskiej Człuchów i Gminie Człuchów”. Inwestycja została zrealizowana w 2018 roku. Wymieniono 1638 opraw oświetleniowych, nieefektywnych, sodowych na energooszczędne ledowe. Modernizacja pozwoli na znaczne obniżenie zużycia energii elektrycznej oraz spadek emisji dwutlenku węgla.

4.5.1. Ochrona powierzchni ziemi

a) Likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów, rekultywacja składowisk:

- pojawiające się dzikie wysypiska odpadów są na bieżąco skutecznie usuwane,

4.6.1. Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych

Na terenie gminy nie zmieniła się ilość ustanowionych form ochrony przyrody w stosunku do liczby zawartej w Programie. Nie zniesiono żadnej z tych form, co należy uznać za wykonanie założeń Programu. Gmina Miejska Człuchów położona jest na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu pn. „Zespół Jezior Człuchowskich”. Ponadto na terenie miasta znajduje się:

- użytek ekologiczny pn. „Mokradła nad Jeziorem Łazienkowskim”,

- 33 pomniki przyrody, drzewa o rozmiarach minimum 300 cm obwodu mierzonego na wysokości 130 cm. 32 drzewa na terenie Parku miejskiego – Lasek Luizy oraz grupa drzew o ciekawym kształcie przy brzegu jeziora Miejskiego (Łazienkowskiego).

4.7.1. Zwiększenie świadomości ekologicznej – edukacja ekologiczna

a) Ulotki informacyjne na temat sposobu segregowania odpadów komunalnych,

b) Edukacja ekologiczna od wielu lat realizowana jest przez miejskie placówki oświatowe tj. Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki oraz Szkołę Podstawową nr 1 im. Przyjaciół Ziemi. Projekty ekologiczne tych placówek są dofinansowywane ze środków budżetu gminy pochodzących z opłat i kar środowiskowych i ustawowo przeznaczonych na finansowanie ochrony środowiska.

1) Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki – „Mały ekolog”.

Celem projektu było zbliżenie dzieci do świata przyrody i poprzez poznawanie go dostrzeganie jego piękna, nabywanie opiekuńczego stosunku do świata roślin i zwierząt, kształtowanie mądrego i umiejętnego współżycia człowieka z przyrodą, rozwijanie poczucia troski i odpowiedzialności o obecną i przyszłą jakość życia na Ziemi.

2) Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi.

Szereg działań przeprowadzonych w roku 2018 miał na celu uświadomienie potrzeby ochrony środowiska naturalnego. Uczniowie wszystkich klas poznawali zasady segregacji śmieci, brali udział w konkursach, potwierdzając wiedzę ekologiczną. Wspólnie z rodzicami uczestniczyli w zbiorce makulatury i plastikowych nakrętek, we wszystkich projektach uczestniczyło wspólnie ok. 3 500 osób.

4.8.1. Zagrożenia poważnymi awariami

W latach 2017 - 2018 na terenie miasta Człuchów nie wystąpiły żadne zdarzenia z udziałem substancji niebezpiecznych. W celu zwiększenia bezpieczeństwa przewozów substancji niebezpiecznych zainstalowano separatory olejów: w 2017 roku przy ul. Kraszewskiego i 2018 roku przy ul. Jacka i Agatki.

5. Podsumowanie

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Człuchów stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w gminie. Podstawowym założeniem w tworzeniu programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach - od krajowego poprzez wojewódzkie aż do gminnego - jest, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewniła skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyła warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Analizując realizację programu na poziomie gminnym należy pamiętać, że zadania o charakterze wykonawczym, czyli mające bezpośredni wpływ na stan środowiska i związane z jego ochroną przed szkodliwym oddziaływaniem, obciążają zarówno organy gminy, jak również wszelkie podmioty gospodarcze oraz mieszkańców tworzących samorząd gminny.

Zadania wykonywane przez Gminę Miejską Człuchów wpływają na realizację ochrony środowiska w sposób pośredni lub bezpośredni. W niniejszym raporcie przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące sposobu realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu Ochrony Środowiska. Do najważniejszych celów i działań należy zaliczyć:

- zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, w tym przede wszystkim całkowite skanalizowanie miasta,

- zadania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi,
- utrzymanie zieleni miejskiej,
- modernizację dróg.

Niektóre z zadań obciążających budżet gminy wymaga nakładów znacznych środków finansowych, co niejednokrotnie jest podstawową przyczyną braku ich realizacji. W tym przypadku niezmiernie istotne jest określenie zadań priorytetowych.